

บทที่ 7

บทสรุปการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง “การข้ามผ่านการสื่อสารของบทพระราชนิพนธ์เรื่องไกลบ้าน” เป็นการศึกษาเพื่อหาลักษณะของการข้ามผ่านการสื่อสารที่เกิดขึ้นกับบทพระราชนิพนธ์เรื่องไกลบ้าน ใน 3 รูปแบบ อันได้แก่ รูปแบบพระราชหัตถเลขา , รูปแบบสื่อหนังสือ และรูปแบบรายการสารคดีอาหารทางโทรทัศน์ และเพื่อให้ทราบว่าเมื่อเกิดการข้ามผ่านการสื่อสารขึ้น จะเกิดผลอย่างไรต่อองค์ประกอบต่าง ๆ ของการสื่อสาร การศึกษานี้ใช้กรอบแนวคิดในสำนักเทคโนโลยีเป็นตัวกำหนดเพื่อดูลักษณะของความสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นระหว่างองค์ประกอบต่าง ๆ ของการสื่อสาร ผู้วิจัยใช้วิธีการเก็บข้อมูลด้วยการศึกษาจากบทพระราชนิพนธ์เรื่องไกลบ้านในรูปแบบหนังสือ รวมถึงเอกสารประเภทจดหมายเหตุที่เกี่ยวข้องกับการเสด็จประพาสยุโรปครั้งที่ 2 และศึกษาจากรายการเครื่องเสวยตามเสด็จ...ไกลบ้าน รวมทั้งการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญเพื่อให้ทราบมุมมองหรือความคิดเห็นที่มีต่อบทพระราชนิพนธ์เรื่องไกลบ้านทั้งในรูปแบบหนังสือเล่ม และในรูปแบบรายการสารคดีอาหารทางโทรทัศน์

ทั้งนี้จากการศึกษาลักษณะของการข้ามผ่านการสื่อสารในแต่ละรูปแบบ ผู้วิจัยพบว่าในการสร้างความหมายของการสื่อสารแต่ละรูปแบบขององค์ประกอบการสื่อสารต่าง ๆ ล้วนมีอิทธิพลต่อกันและกัน หรือกล่าวอีกนัยคือองค์ประกอบต่าง ๆ ของการสื่อสารร่วมกันสร้างความหมายขึ้น ซึ่งในการแปลงรูปแบบการสื่อสารจากรูปแบบหนึ่งไปยังอีกรูปแบบหนึ่ง เกิดการแปลงรูปแบบ 2 ลำดับด้วยกันคือ ลำดับแรก การแปลงพระราชหัตถเลขาสู่มือหนังสือเล่ม ประการต่อมาการแปลงจากหนังสือเล่มสู่รายการสารคดีทางโทรทัศน์ ต่อไปนี้ผู้วิจัยจะสรุปลักษณะการข้ามผ่านการสื่อสารที่เกิดขึ้นทั้งสามลำดับ การสร้างความหมายในรูปแบบพระราชหัตถเลขา

การสร้างความหมายบทพระราชนิพนธ์เรื่องไกลบ้านในรูปแบบพระราชหัตถเลขาจัดเป็นการสื่อสารในระดับของการสื่อสารระหว่างบุคคลผ่านสื่อการเขียน โดยในลำดับนี้ผู้วิจัยพบการเปลี่ยนสถานะของสื่อการเขียนกลายเป็นสารในสื่อพระราชหัตถเลขา ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดเรื่องสื่อคือสารของแม็คลูแฮน ทั้งนี้การสื่อสารในรูปแบบขอพระราชหัตถเลขาหรือจดหมายมีลักษณะอัตตะตัวสารที่เป็นการบันทึกเรื่องราวประจำวันของผู้สร้างสารซึ่งก็คือพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว มายังผู้อ่านที่ ถูกกำหนดไว้แล้วคือสมเด็จพระเจ้าน้องยา การสื่อสารที่เกิดขึ้นเป็นการสื่อสารสองทางคือมีการตอบกลับจากทางสมเด็จพระเจ้าน้องยา แต่ไม่ปรากฏเอกสารหลักฐาน ปรากฏเพียงข้อความระบุไว้ในพระราชหัตถเลขาให้ทราบมีการส่ง “หนังสือ” ตอบกลับมา

เนื่องจากการสื่อสารที่เกิดขึ้นเป็นการสื่อสารระหว่างบุคคลที่ฝ่ายหนึ่งเป็นพระราชบิดาและอีกฝ่ายเป็นพระราชธิดา ผู้วิจัยจึงพบลักษณะของการใช้ภาษาที่แสดงออกซึ่งความรักและความปรารถนาดีที่ผู้เป็นพ่อมีต่อลูก ประกอบกับทั้งสองฝ่ายมีความคุ้นเคยกัน จึงปรากฏการใช้คำที่กล่าวถึงบุคคลที่สามอย่างเป็นภาษาที่เรียกว่า “เข้าใจกันได้” นอกจากนี้ด้วยคุณลักษณะของสื่อพระราชหัตถเลขาที่นำเสนอถ้อยคำออกมาเป็นตัวอักษร จึงทำให้เนื้อหาที่ปรากฏในพระราชหัตถเลขาเป็นข้อความที่เต็มไปด้วยข้อมูลเกี่ยวกับประเด็นต่าง ๆ ที่พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวทอดพระเนตรและทรงมีประสบการณ์ร่วมอย่างมากมาย โดยไม่มีข้อจำกัดด้านปริมาณจากสื่อ แต่อาจจะมีข้อจำกัดด้านเวลาและสถานที่ที่กำหนดความสั้นยาวของพระราชหัตถเลขา เนื่องจากพระราชหัตถเลขาแต่ละฉบับต้องมีการวางแผนเพื่อส่งตามสถานที่ที่สามารถส่งได้ นอกจากนี้ลักษณะของสื่อพระราชหัตถเลขาที่ใช้การรับรู้ผ่านการอ่านจึงต้องอาศัยความคุ้นเคยของสมเด็จพระเจ้าน้องยาเพื่อที่จะสามารถอ่านพระราชหัตถเลขาได้อย่างถูกต้องแม่นยำ

การข้ามผ่านจากพระราชหัตถเลขามาสู่นั่งส้อมและสร้างในความหมายในรูปแบบหนังสือ

ลายพระหัตถ์ในพระราชหัตถเลขาทิ้ง 43 ฉบับถูกแปลงมาสู่สื่อหนังสือเล่มด้วยเทคโนโลยีการพิมพ์ ตั้งแต่พ.ศ.2450 ซึ่งถือเป็นการจัดพิมพ์ครั้งที่ 1 และเรื่อยมาจนกระทั่งล่าสุดในปี 2551 ถือเป็นการจัดพิมพ์อย่างเป็นทางการครั้งที่ 7 ในการแปลงสื่อพระราชหัตถเลขามาสู่สื่อหนังสือ ผู้วิจัยพบว่าองค์ประกอบของการสื่อสารเกิดการเปลี่ยนแปลง พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงเปลี่ยนบทบาทมาเป็นบรรณาธิการของการจัดพิมพ์ครั้งที่ 1 คือทรงตรวจความถูกต้องและความเหมาะสมของเนื้อหา สมเด็จพระเจ้าน้องยาเธอเปลี่ยนบทบาทจากผู้อ่านมาเป็นผู้ผลิต รวมทั้งสมเด็จพระยาดำรงราชานุภาพที่ทรงมีบทบาทมากในการแปลงพระราชหัตถเลขากลายเป็นหนังสือที่มีความสมบูรณ์ตามองค์ประกอบของสื่อหนังสือ

การข้ามผ่านในลำดับที่ 1 นี้เป็นการแปลงสื่อให้กลายมาเป็นสารในอีกสื่อหนึ่ง โดยเนื้อหาของสื่อเดิมไม่ได้ถูกลดทอนลงไป แต่กลับกันผู้วิจัยพบว่าด้วยคุณลักษณะของสื่อหนังสือซึ่งถือเป็นที่อยู่ใหม่ของสื่อพระราชหัตถเลขาก่อนที่เข้าไปอยู่ได้ทำให้เนื้อหาในพระราชหัตถเลขากำเนิดต้องมีการเพิ่มเติมองค์ประกอบบางประการเพื่อเป็นหนังสือที่สมบูรณ์ องค์ประกอบที่เพิ่มเข้ามาและถือได้ว่าเป็นการอยู่ร่วมกันขององค์ประกอบที่แตกต่างกัน นั่นคือการเพิ่มภาพถ่ายเข้ามาในหนังสือเรื่องไกลบ้าน ซึ่งผู้วิจัยมองว่าคู่ปฏิสัมพันธ์คู่นี้อยู่ร่วมกันในลักษณะที่เป็นความสัมพันธ์แบบเกื้อกูลกัน (commensalism) คือหนังสือไกลบ้านสามารถอยู่ได้หากปราศจากภาพประกอบ แต่ภาพประกอบไม่สามารถอยู่โดดเดี่ยวได้ จำเป็นต้องหาสื่อยึดเกาะติดไว้ ซึ่งในที่นี้คือสื่อหนังสือ และการเพิ่มภาพถ่ายในสื่อหนังสือนี้เองแสดงให้เห็นการควมรวมสื่อสองประเภทไว้ด้วยกัน

นอกจากการเพิ่มภาพประกอบในหนังสือ การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นกับพระราชหัตถเลขาก็ประการที่ชัดเจนคือการใส่เชิงอรรถไว้บริเวณด้านล่างของหน้าหนังสือแต่ละหน้า เชิงอรรถและเนื้อหาในพระราชหัตถเลขากลับไม่ได้มีลักษณะที่แตกต่างกันในแง่ของรูปแบบสื่อที่เป็นข้อความ(text) แต่การเพิ่มเชิงอรรถเข้ามา มีลักษณะที่เป็นอีกคู่ปฏิสัมพันธ์ และเป็นการเปลี่ยนแปลงที่จำเป็นต้องขึ้นอยู่กับบริบท

โดยเฉพาะเรื่องของเวลา เพราะเชิงอรรถที่อธิบายความเป็นการอธิบายความ ณ ช่วงเวลาของรัชกาลที่ 6 แต่การพิมพ์ในครั้งที่ 4- 7 ซึ่งเป็นการจัดพิมพ์ในสมัยรัชกาลที่ 9 เกิดขึ้นในช่วงเวลาที่แตกต่างกันย่อมทำให้ข้อมูลเกี่ยวกับบุคคลที่ถู้อ้างในเชิงอรรถไม่เป็นจริง

การสร้างความหมายของบทพระราชนิพนธ์เรื่องไกลบ้านในรูปแบบหนังสือเกิดขึ้นในบริบทของการสื่อสารสาธารณะแล้วค่อยกระจายออกสู่มวลชน ทั้งนี้ผู้วิจัยพบว่าบริบทของการจัดพิมพ์ในแต่ละครั้งจะกำหนดลักษณะของผู้รับสารรวมถึงรูปลักษณะของหนังสือ กล่าวคือการจัดพิมพ์ที่เกิดขึ้นในบริบทที่เป็นวโรกาสพิเศษ ผู้รับสารหรือผู้ที่ได้รับหนังสือจะเป็นผู้รับสารหมู่มากที่สุดโดยเฉพาะเจาะจง และเป็นผู้ที่ถือว่าเป็นชนชั้นนำของสังคม รูปลักษณะของหนังสือที่จัดพิมพ์ก็จะมีลักษณะที่เป็นเล่มขนาดใหญ่ ยังไม่เอื้อต่อประโยชน์ด้านการใช้สอย แต่จะให้ประโยชน์ที่เป็นคุณค่าด้านจิตใจ แตกต่างจากการจัดพิมพ์ในบริบทที่เป็นการพิมพ์เพื่อจำหน่าย ลักษณะเช่นนี้จะทำให้หนังสือถูกกระจายไปสู่มวลชนอย่างแท้จริง(แต่ก็ในปริมาณที่ไม่มาก เพราะจัดพิมพ์เพียงหลักพัน) รูปลักษณะของหนังสือก็มีขนาดที่เอื้อแก่การพกพาและถืออ่าน ซึ่งจะให้ประโยชน์ด้านการใช้สอยอย่างแท้จริง

การข้ามผ่านการสื่อสารสู่รายการสารคดีอาหารทางโทรทัศน์

การสร้างความหมายของบทพระราชนิพนธ์เรื่องไกลบ้านในรูปแบบรายการสารคดีอาหารทางโทรทัศน์ เกิดจากผู้ผลิตรายการโทรทัศน์ที่ไม่ได้มีความเกี่ยวข้องกับสัมพันธ์ใด ๆ กับผู้ผลิตหนังสือเรื่องไกลบ้าน เป็นเพียงผู้อ่านหนังสือเรื่องไกลบ้าน การแปลงรูปแบบการสื่อสารในลำดับนี้ไม่ใช่การแปลงสื่อให้มาเป็นสารในสื่อใหม่ แต่คือการแปลงเนื้อหาของสื่อทั้งในระดับการสื่อสาร(communication) จากประเด็นเรื่องการท่องเที่ยวเป็นเพียงประเด็นเรื่องอาหาร และแปลงระดับอัตตะการสื่อสาร(meta-communication) จากบันทึกประจำวันในรูปแบบพระราชหัตถเลขา มาสู่รายการสารคดี และเป็นการสร้างความหมายที่สามารถใช้รูปแบบสื่อทั้งสามรูปแบบคือภาพ(visual) เสียง(audio) และข้อความ(text) ได้อย่างลงตัว คือไม่ทำให้รายการมีลักษณะเหมือนรายการ

อาหารทั่วไป แต่กลับมีความโดดเด่นทั้งด้านภาพ บทรายการที่มีการเพิ่มภูมิหลังของเมนูอาหาร และการอ้างอิงถึงที่มีของอาหารจากหนังสือเรื่องไกลบ้าน

แต่การข้ามผ่านการสื่อสารในลำดับนี้ ได้ทำให้บทบาทของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว , สมเด็จพระเจ้าน้องยาเธอ , กรมพระยาดำรงราชานุภาพทรงกลายเป็นเพียงบุคคลที่สามที่ถูกกล่าวอ้างถึง กลับกันผู้ผลิตได้สร้างให้ผู้ชมได้เกิดความรู้สึก “ร่วมเดินทาง” หรือ “ร่วมเปิดอ่าน” หนังสือเรื่องไกลบ้านไปด้วยกัน เพื่อดึงผู้ชมให้เกิดอารมณ์คล้อยตามและสร้างการเป็นพวกเดียวกันได้ แม้ว่าลักษณะของสื่อโทรทัศน์จะโน้มเอียงไปทางการสื่อสารทางเดียวก็ตาม

อภิปรายผลการวิจัย

การข้ามผ่านทางการสื่อสารของบทพระราชนิพนธ์เรื่องไกลบ้านในการศึกษาครั้งนี้เกิดขึ้นภายใต้การสร้างความหมายในสามลำดับของการสื่อสาร อันได้แก่ การสื่อสารด้วยลายพระหัตถ์ในพระราชหัตถเลขา ต่อมาคือการสื่อสารเนื้อหาพระราชหัตถเลขาในรูปแบบหนังสือเล่ม และสุดท้ายคือการสื่อสารเนื้อหาเกี่ยวกับอาหารในรูปแบบรายการสารคดีอาหารทางโทรทัศน์ การสร้างความเข้าใจร่วมกัน (mutual understanding) ในการสื่อสารทั้งสามรูปแบบแตกต่างกันไปตามคุณลักษณะของสื่อที่ใช้ในการสร้างความหมาย ในการสื่อสารด้วยลายพระหัตถ์ในพระราชหัตถเลขา สื่อการเขียนในรูปแบบจดหมายซึ่งมีคุณลักษณะที่เป็นสื่อร้อน (hot media) (McLuhan, 1964) สามารถนำเสนอเนื้อหาได้อย่างละเอียด พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวในฐานะผู้สร้างสารสามารถอธิบายเรื่องราวที่ทรงพบระหว่างการเดินทางประพาสครั้งนี้ได้อย่างชัดเจน เพื่อให้สมเด็จพระเจ้าน้องยาเธอในฐานะผู้อ่านสามารถเข้าใจเรื่องราวที่ตนเองไม่ได้พบเห็นด้วยตาของตนเองได้ การสร้างเนื้อหาในพระราชหัตถเลขาสอดคล้องกับแนวคิดเรื่องสื่อคือสาร (medium is the message) ที่สื่อลายมือได้กลายมาเป็นสารในสื่อพระราชหัตถเลขา โดยมีบริบทด้านสถานที่ที่มาจากการท่องเที่ยวเป็นวัตถุประสงค์หลักของเนื้อหา นอกจากนี้ธรรมชาติของสื่อจดหมายยังกำหนดลักษณะของเนื้อหาพระราชหัตถเลขา โดยปรากฏเป็นองค์ประกอบที่ต้องมีในพระราชหัตถเลขาแต่ละฉบับอัน

ได้แก่ วัน เวลา สถานที่ ผู้เขียน และผู้รับ พระราชหัตถเลขาที่ถูกสร้างด้วยลายพระหัตถ์ เป็นปฐมบทที่มีมนต์ขลัง(aura) ในตัวของชิ้นงานเองในยุคสมัยที่ถูกสร้างขึ้น

การแปลงพระราชหัตถเลขาทั้ง 43 ฉบับมาเป็นหนังสือด้วยเทคโนโลยี การพิมพ์ ปรากฏลักษณะความสัมพันธ์ตามแนวคิดสื่อคือสาร เมื่อสื่อพระราชหัตถเลขา ถูกแปลงมาเป็นเนื้อหาในหนังสือ การสื่อสารบทพระราชนิพนธ์เรื่องไถลบ้านในรูปแบบ หนังสือมีการเพิ่มเติมองค์ประกอบบางประการเข้าไปในส่วนเนื้อหาเกิดความสัมพันธ์ ระหว่างตัวบททั้งในลักษณะตัวบทร่วม(co-text) และปรสิตตัวบท(paratext) ประกอบกับ เกิดการควบรวมของสื่อเกิดขึ้นระหว่างสื่อที่เป็นตัวพิมพ์(text) กับสื่อภาพถ่าย (photograph) ซึ่งเป็นการควบรวมของสื่อภายใต้เทคโนโลยีการผลิตหนังสือในสมัยนั้น อันแสดงให้เห็นการควบรวมสื่ออีกลักษณะหนึ่งนอกเหนือจากการควบรวมสื่อโดย เทคโนโลยีการสื่อสารอย่างในปัจจุบัน ซึ่งการควบรวมสื่อของหนังสือพระราชนิพนธ์เรื่อง ไถลบ้านสะท้อนให้เห็นการดำรงอยู่ร่วมกันของสื่อที่มีคุณลักษณะแตกต่างกัน(symbiosis) ในลักษณะปฏิสัมพันธ์แบบเกื้อกูลกัน(commensalism) จากการศึกษายังพบว่า องค์ประกอบการสื่อสารที่มีอิทธิพลกำหนดลักษณะของเนื้อหาและรูปลักษณ์ของหนังสือ ไถลบ้าน ไม่เพียงแต่องค์ประกอบด้านตัวสื่อเท่านั้น แต่ยังมีองค์ประกอบด้านบริบทของการสื่อสารทั้งบริบทที่เป็นเวลาและสถานที่ , บริบทด้านการสื่อสารที่เป็นการสื่อสาร สาธารณะ ซึ่งสิ่งนี้สอดคล้องกับคำอธิบายแบบจำลองการสื่อสารในยุคดิจิทัล (ศิริชัย ศิริกาเยะ , 2557) ที่กล่าวว่าองค์ประกอบการสื่อสารทั้งประเภทที่เป็นองค์ประกอบหลักและ องค์ประกอบปฏิบัติการต่างร่วมกันสร้างความหมายในการสื่อสาร

การข้ามผ่านทางการสื่อสารจากหนังสือไถลบ้านมาสู่รายการสารคดี อาหารทางโทรทัศน์ รายการเครื่องเสวยตามเสด็จ...ไถลบ้าน แสดงให้เห็นถึงการพยายาม เปลี่ยนแปลงเพื่อให้บทพระราชนิพนธ์เรื่องไถลบ้านยังคงปรากฏอยู่ในยุคสมัยปัจจุบัน โดยการเลือกนำเสนอเพียงประเด็นเกี่ยวกับอาหารผ่านการนำเสนอของผู้ดำเนินรายการที่เป็น คนทำอาหาร(chef) โดยใช้วิธีการนำเสนอแบบรายการสารคดี ซึ่งแสดงให้เห็นถึงการข้าม ผ่านทางการสื่อสารทั้งในระดับของการสื่อสาร(communication) จากเนื้อหาเกี่ยวกับการ

ท่องเที่ยวมาสู่เนื้อหาอาหาร และอัตตะการสื่อสาร(meta-communication) จากการนำเสนอเนื้อหาในรูปแบบพระราชหัตถเลขา หรือจดหมายที่เป็นบันทึกประจำวันมาสู่สารคดีที่เป็นสาระบันเทิง(edutainment) โดยมีผู้ผลิตรายการที่มาจากผู้อ่านหนังสือไกลบ้าน การข้ามผ่านทางการสื่อสารที่เกิดขึ้นทั้งสองระดับนี้ ส่งผลให้รายการเครื่องเสวยตามเสด็จ...ไกลบ้าน มีการเปลี่ยนแปลงทางการสื่อสารที่เปลี่ยนไปอย่างสิ้นเชิง ความดั้งเดิมของตัวบทที่เหลืออยู่เป็นเพียงสิ่งที่ผู้ผลิตใช้อ้างอิงถึงเพื่อสร้างความน่าเชื่อถือและความสมบูรณ์ให้แก่รายการ

การข้ามผ่านทางการสื่อสารของบทพระราชนิพนธ์เรื่องไกลบ้านเป็นการอธิบายให้เห็นถึงการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นกับบทพระราชนิพนธ์เรื่องไกลบ้านในเวลาและสถานที่ที่แตกต่างกัน เป็นเวลากว่าร้อยปีที่บทพระราชนิพนธ์เรื่องไกลบ้านยังคงปรากฏให้เห็นอยู่ หากแต่การให้คุณค่าของผู้ใช้สื่อแตกต่างกันออกไปในแต่ละยุคสมัย และการเปลี่ยนแปลงทางการสื่อสารที่เกิดขึ้นก็เพื่อให้สอดคล้องกับยุคสมัย เพราะในยุคสมัยปัจจุบันการเดินทางท่องเที่ยวอย่างในหนังสือไกลบ้านอาจไม่มีความจำเป็นแล้ว และสิ่งต่าง ๆ ที่ถูกถ่ายทอดในหนังสือไกลบ้านก็เปลี่ยนแปลงไปแล้วตามยุคสมัย การแปลงรูปแบบการสื่อสารทั้งสื่อและสารจึงเป็นสิ่งที่ผู้ผลิตในยุคต่อมาควรต้องพิจารณาเพื่อให้บทพระราชนิพนธ์ไกลบ้านยังคงอยู่ได้ในรูปแบบที่ควรจะเป็นตามยุคตามสมัย

ข้อจำกัดของการวิจัย

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นการศึกษาการสื่อสารในสามรูปแบบ แต่ผู้วิจัยไม่สามารถหาเอกสารหลักฐานในส่วนของพระราชหัตถเลขาที่เป็นต้นฉบับแบบลายพระหัตถ์ได้ ทำให้การวิเคราะห์การสื่อสารในรูปแบบพระราชหัตถเลขาต้องใช้ในการเทียบเคียงกับสื่อประเภทอื่น

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในอนาคต

การศึกษากการข้ามผ่านทางการสื่อสารครั้งนี้เป็นเพียงจุดเริ่มต้นให้มองเห็นแนวทางในการศึกษากการข้ามผ่านทางการสื่อสาร ซึ่งหัวข้อนี้ควรจะได้รับการต่อยอดและหาแนวทางในการอธิบายรูปแบบของการสร้างสรรค์งานด้านนิเทศศาสตร์ในยุคปัจจุบัน อาจจะใช้แนวคิดในสาขาอื่นมาประกอบการอธิบายการข้ามผ่านทางการสื่อสาร ยังมีแนวคิดอื่น ๆ ทั้งนี้ผู้วิจัยเชื่อว่าการสื่อสารที่เกิดขึ้นในปัจจุบันส่วนใหญ่ไม่ได้เป็นชิ้นงานที่เป็นต้นฉบับ แต่เกิดจากการแปลงการสื่อสารที่เคยมีมาก่อน ดังนั้นการทำความเข้าใจการแปลงรูปแบบของการสื่อสารจะเป็นแนวทางหนึ่งในการพัฒนาผลงานทางการสื่อสารได้